

SRI VENKATESWARA UNIVERSITY: TIRUPATI

(Implemented from Academic Year 2025-26 Batch)

SECOND LANGUAGE FOR ALL UG COURSES Subject: SANSKRIT

1ST Year Semester – II

POETRY, PROSE & GRAMMER -II

I Learning Outcomes:

1. संस्कृत पद्यकविप्रयोग माधुर्यानुभूतिः भवति ।
2. संस्कृत गद्यकविप्रयोग माधुर्यानुभूतिः भवति ।
3. व्याकरणज्ञानात् लेखनशुद्धिः भवति ।

II Syllabus: (Teaching Hours: 45)

Unit - 1: प्राचीन पद्य साहित्यम् (9h)

1. पाणिग्रहणम् - रघुवम्शमहाकाव्ये 7 सर्गः
2. पत्रार्चनम् - नानाग्रन्थेभ्यः

.Unit - 2: आधुनिक पद्य साहित्यम् (9h)

1. पत्राधात्री – श्रीमत्प्रतापरणायने मेवाडकाण्डे 13 सर्गः
2. सुखवर्गः – धम्मपदम् (Sanskrit Version of Prof. P.Sriramachandrudu)

Unit - 3: गद्य साहित्यम् (9h)

1. अमोघदर्शनम् - बाणस्य कादंबरीतः
2. चारुचेष्टितम् - कविकोपकलापतः

Unit - 4: व्याकरणम् (9h)

1. अजन्त शब्दाः (नदी, तनु, वधू, मातृ, वन, फल, वारि, मधु)
2. धातवः (इष्, लिख्, कृञ्, क्रीञ्, चुर्, रम्, वन्द्, युध्)

Unit - 5: व्याकरणम् (9h)

1. सन्धयः (हल् सन्धिः – विसर्गसन्धिः)
2. समासाः (अव्यायीभावः, बहुव्रीहिः)

III Skill Outcomes:

On successful completion of this course, student shall be able to:

1. संस्कृतकवीनां पदवाक्यप्रयोगसरणेरवगतिः भवति ।
2. संस्कृतकवीनां भावगम्भीर्यं परिज्ञानम् भवति ।
3. वाक्यरचनायाम् दोषराहित्यप्राप्तिः भवति ।

IV References:

1. Prescribed Sanskrit Text Book II

V Co-Curricular Activities: (Hours for Activity: 15h)

1. Assignments
2. Seminars, Group discussions, Quiz, Debates etc.
3. Invited lectures and presentations on related topics by experts.

II SEMESTER

QUESTION PAPER PATTERN

प्रश्नपत्रप्रणाली

Time : 3 Hours

Max.Marks : 75

सूचना : द्वितीय - तृतीय - चतुर्थ - पञ्चम - दशम - प्रश्नाः
संस्कृत भाषायामेव समाधेयाः ।

Q.No. 2,3,4,5 & 10 Should be answered in Sanskrit Only

प्रथमो भागः (25 Marks)

1. श्लोकपूरणं भावलेखनं च ।

(Unit-I) 2 Out of 4 2 x 3 =6

(नक्षत्राङ्कितश्लोकेभ्यः देयाः)

2. शब्दाः (सम्पूर्ण शब्दरूपाणि) 2 Out of 4 2 x 3 =6

3. धातवः (लकारे सर्वाणि रूपाणि) 2 Out of 4 2x2^{1/2}=5

4. सन्धिः (नामनिर्देशपूर्वकं) 4 Out of 8 4 x 1 =4

5. समासाः (नामनिर्देशपूर्वकं) 4 Out of 8 4 x 1 =4

25

द्वितीयो भागः (50 Marks)

6. आन्ध्रभाषायाम् वा आंग्लभाषायां वा अनुवदत ।

(From Unit-III only) 2 Out of 4

2x3 = 6

7. निबन्धप्रश्नः (Unit-I) 1 Out of 2

1x8 = 8

8. निबन्धप्रश्नः (Unit-II) 1 Out of 2

1x8 = 8

9. निबन्धप्रश्नः (Unit-III) 1 Out of 2

1x8 = 8

10. लघुप्रश्नाः (From Unit-I, II & III)

4x2 = 8

11. सन्दर्भ वाक्यानि (From Unit-I, II & III)

4x3=12

50

प्रथमभागः - 25

द्वितीयभागः - 50

अन्तर्गतपरीक्षा - 25

100

Internal Assessment Mid-Sem - 15

Assignment / Seminar - 5

Attendance - 5

25

MODEL QUESTION PAPER

S.V.University

B.A / B.Sc. / B.Com./ B.B.A. / B.C.A of U.G. Courses First Year,

Sub : I(B) - SANSKRIT-II,

PAPER-II : Poetry, Prose & Grammar-II

Time : 3 Hours

Max.Marks : 75

सूचना : द्वितीय - तृतीय - चतुर्थ - पञ्चम - दशम - प्रश्नाः

संस्कृत भाषायामेव समाधेयाः ।

Q.No. 2,3,4,5 & 10 Should be answered in Sanskrit Only

प्रथमो भागः (25 Marks)

I. द्वौ श्लोकौ पूरयित्वा भावं च लिखत ।

2x3=6

1. अथोपयन्त्रा.....बभूव ॥

2. रतिस्मरौ जन्मान्तरसङ्गतिज्ञम् ॥

3. बित्वस्तु परः ॥

4. शमी केशरञ्जनम् ॥

II. द्वयोः सम्पूर्णशब्दरूपाणि लिखत ।

2x3=6

1. नदी

2. मातृ

3. फल

4. मधु

III. द्वयोः धात्वोः निर्दिष्ट लकारे सर्वाणि रूपाणि लिखत । $2 \times 2^{1/2} = 5$

1. ऐच्छम्
2. लेखिष्यसि
3. अकरोत्
4. वन्देय

IV. चतुर्णां नामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त ।

$4 \times 1 = 4$

1. विद्वान् + लिखति
2. विराट् + इति
3. कुर्वन् + एव
4. लक्ष्मीम् + वन्दे
5. शिवः + अहम्
6. नराः + गच्छति
7. पितुः + इच्छा
8. कः + चित्

V. चतुर्णां नामनिर्देशपूर्वकं विग्रहवाक्यानि लिखत ।

$4 \times 1 = 4$

1. उपलोचनम्
2. अतिहिमम्
3. अनुगङ्गम्
4. यथाशक्ति

5. महाबलः
6. सबान्धवः
7. द्वित्राः
8. वीरपुरुषः

द्वितीयो भागः (50 Marks)

VI. द्वयोः आन्ध्रभाषायाम् आंग्लभाषायां वा अनुवदत । 2x3=6

1. अप्सरः कुलात् मदिरेति कन्यकाऽभूत् । तस्याश्चासौ देवश्चित्ररथः
पाणिमग्रहीत् । तयोश्च दुहितृरत्नमुदपादि कादम्बरीति नाम्ना ।
2. कथं राजा तारापीडः? कथं देवी विलासवती? कथमार्यः
शुकनासः? कीदृशी चोज्जयिनी ? कियत्यध्वनि सा? कीदृक्
भारतं वर्षम्?
3. वृन्दा - कः विशेषः? भवतीं द्रष्टुं कोऽपि वरः आगच्छति किम्?
नन्दा - वरोऽपि नागच्छति, वराहोऽपि नागच्छति ।
वृन्दा - तर्हि किम्?
4. वृन्दा - किं सत्यम् भवत्या गृहे सः बद्धः वा ।
नन्दा - आम्, कथमपि पलायितुं यथा न शक्यते तथा बन्धनं
कृतवती अस्मि ।
वृन्दा - नन्दे.....भवती असत्यं वदति ।

VII.

1x8=8

a. अजेन्दुमत्योर्विवाहक्रमं निरूपयत ।

(अथवा)

b. प्राचीन भारतीयानाम् औषधविज्ञानं विमृशत ।

VIII.

1x8=8

a. राष्ट्रनिष्ठायाः पन्नायाः पुत्रत्यागं निरूपयत ।

(अथवा)

b. सुखवर्गानुसारं सुखजीवनरहस्यं प्रकटयत ।

IX.

1x8=8

a. चन्द्रापीडस्य कादम्बरीदर्शनमुद्दिश्य विलिखत ।

(अथवा)

b. वृन्दा, नन्दा, लीला गृहेषु कृष्णस्य चेष्टितं वर्णयत ।

X. चतुर्णां लघुसमाधानानि लिखत ।

4x2=8

1. अजः पौरवधूमुखोद्गताः कीदृशीः कथाः अश्रुणोत् ?

2. कस्य पत्रलेपः ज्वरदाहविनाशनः ?

3. पन्नाधात्री इति पाठ्यांशस्य कविः कः ?

4. प्रेम्णा च मातृवन्नित्यं पन्ना कस्य सेवां चकार ?

5. महाश्वेता कुसुममञ्जरीं कथं प्राप्तवती ?

6. सुहृत्प्राणरक्षणार्थं कपिअलः किं कृतवान्?
7. कामरूपेश्वरदत्तहस्तः कः चतुष्कमन्तः प्रविवेश?
8. जन्तुभूतक्रिमिहरा का?

XI. चतुर्णां ससन्दर्भं व्याख्यात ।

4x3=12

1. पद्मेव नारायणमन्यथाऽसौ लभेत कान्तं कथमात्मतुल्यम् ।
2. कन्याकुमारौ कनकासनस्थावाद्राक्षतारोपण मन्वभूताम् ।
3. त्वचा विस्फोट शमनी बीजं नेत्रामयापहम् ।
4. राजभक्त्या स्वपुत्रं तं वीर्बलस्य ददौ प्रियम् ।
5. सखे ! सुखमुपदिश्यते परस्य ।
6. दर्शनात् प्रभृति परवानयं जनः ।
7. तत् ज्ञात्वा आगतं किल कृष्णस्य वानरसैन्यम् ।
8. अम्ब, किमर्थम् आहूतवती? किमर्थं मम निद्राभङ्गं कृतवती?
